

lemény, könyvismertetések, a szaksajtó ismertetése, s a beküldött könyvek jegyzéke zárja be a füzetet.

W. Ö.

★

Revue internationale de l'Enseignement. XLIX. k. 2. és 3. sz.
(1905 febr. 15. és 3. sz. 1905 márc. 15.)

Kasanszky Pierre «La réforme de l'enseignement du droit en Russie» összefoglalja a kérdésre vonatkozó eddigi nézeteket.

Luchaire Julien «L'enseignement des littératures modernes», az irodalomtörténet tanárának jövő eszményképét rajzolja meg. A tudomány három ága: a filológia, az irodalmi műfajok és az eszmék története. Comte bölcsészeti felfogása alapján az utolsó volna a legkényesebb, irodalmi tanszék helyett ennek kellene tanszéket állítani az egyetemen, az irodalmi műfajokat ebből a szempontból kellene tanulmány tárgyává tenni és a legújabb korig haladni, mert a gondolat fejlődésére ez a legfontosabb. A középiskolai irodalmi tanítás eszerint módosulna, így valóban nevelő értéke volna.

Girault Arthur «Le déplacement d'office des instituteurs» kérdéséről egy tanítógyűlésen Poitiersben tartott előadása a «szolgálat érdekében» történő áthelyezések ellen tiltakozik. A tanító függetlenségének biztosítása céljából a polgári hatóság önkénye, idegen befolyások ellen az áthelyeztetést meg kell szorítani. Az iskolák felügyelő bizottsága döntsön, de a tanító védekezésének vagy óhajának meghallgatásával. A felügyelő-bizottságot is újjá kell szervezni az iskolán kívül álló tagok kizárásával. Ezt az 1886. okt. 30. törvény 29. és 44. cikkeinek módosítása valósítaná meg.

Renard Auguste «Le rapport Meyer sur la réforme de l'orthographe» a francia közoktatásügyi miniszter által kiküldött 12 tagú bizottság tervezetét ismerteti. A reformot már Litré, Ste. Beuve követték. A bizottság a racionális alapon álló reformálás helyett az egyszerűsítésre törekedett. A francia akadémia is kiküldött egy 12 tagú bizottságot. Kérdés, melyik bizottság tervezetét fogja a miniszter jóváhagyni.

Philippe Jean és Paul-Boncour G. orvosok «A propos de l'éducation des écoliers mentalement anormaux» címen tanácsokat adnak a szellemi fogyatkozásban szenvedő tanulók nevelésére, amit Franciaországban állami oldalról szervezni készülnek. Az ily gyermekeket nyilvános iskolába küldik a szülők, de ott semmit sem tanulnak vagy oda el se mennek. Ez erkölcsi nevelésükre is befolyással van, közülök kerülnek ki a gonosztevők. Külön csoportban kell őket szellemi fejlettségüknek megfelelően oktatni, rendre szoktatni, mesterségre

tanítani. A gyermek fogyatzkozásának fokozata szerint majd internatus, majd externatus, majd a rendes iskolában felállított külön osztály felel meg legjobban a célnak.

Az *íráttár*: a közoktatásügyi miniszter 1904. jún. 25-én kiadott szabályzatát adja az érettségi vizsgálatról (baccalaureát).

A *krónika* néhány érdekes kérdést, eszmét vet fel. Hogyan lehetne legjobban biztosítani a felső oktatás számára megfelelő tanerőket? — Női egyetemeket nem volna célszerű Fénélon «Éducation des filles» tanterve alapján fellállítani? — Az iskolai társas kirándulások célja ez évben a kereskedelem szervezetének megismertetése. — «Le Beffroi» Lilleben megjelenő folyóirat januári számában éles tiltakozás olvasható a helyesírás egyszerűsítése ellen. — A külföldi egyetemi hallgatók támogatására a dijoni egyetemen alakult bizottság évi beszámolója megemlíti, hogy a tanévben 12, a nyári tanfolyamon 88 külföldi hallgatója volt az egyetemnek, köztük 7 magyar. — Annecy liceumában (Chambéry) a német, angol, olasz nyelven kívül a nemzetközi (esperanto) nyelvet is tanították. — Grenoble-ban külföldi hallgatók számára Rossel tanár tart modern francia filológiai előadásokat; kísérleti fonetika számára laboratoriumot fognak berendezni. — Glasgowban Gifford Lectures 1904—1905. tanfolyamán Butroux párisi egyetemi tanár tart sorozatos előadásokat a szellemről. — «Committee for the promotion of Advanced Historical Teaching in London» két tanfolyamot szervezett; Leadan tanár a paleografiról, Hall tanár a nemzetgazdaságról a Tudorok alatt tart előadást. — A közoktatásügyi bizottság Párisban a minősítési törvényt

köz oktatás fokozatainak egymáshoz való viszonyát tárgyalja. — Könyvek, orosz és francia pedagógiai folyóiratok méltatása fejezi be a számot.

Goelzer *Henri* «Grammaire des langues classiques anciennes», a párisi egyetemen 1904. nov. tartott megnyitó előadásában jelzi, hogy a görög és latin mondattan rendes tanszéket nyert, melyet a kormány előadóval töltött be. A nyelvtan szabályai néhány alapvető törvénytől eltekintve, folytonos változásnak vannak alávetve és e változásokat szándékszik e tanévben tanulmány tárgyává tenni a latin nyelv egyik legérdekesebb korában, Septimius Severus korától, a harmadik századtól kezdve, amikor a keresztyénség hatása alatt ujjaszületik, sevillai Izidorig a hetedik században, amidőn a latin nyelv helyébe a román nyelvek kezdenek lépni. Az irodalmi és népies nyelv között való általános eltérés megvan, de népies nyelven írott emlék nagyon kevés maradt fenn, rendesen az irodalmi művekben találjuk nyomát. Az átmeneti kor nyelvének hang- és szótana már feldolgozásra talált, ezért csak mondaitanának és stilusának vizsgálatára szo-

rítkozik. Hallgatóinak közreműködésére is számít. Egy író velük fog olvasni, dolgozataikat talán az egyetemi Évkönyv is közölni fogja. Legértékesebb az a nyelvtani tudás, amelyet az ember maga alkot szövegek olvasása útján.

Georges-Renard Louise «La femme et l'éducation sous la minorité de Louis XIV.» címen érdekes adatokkal világítja meg a nők társadalmi helyzetét a Fronde korában. Molière előtt már *de Pure* abbé (1658) és *Scudéry* kisasszony felvetették a tudós nők kérdését, ami aktualitására és közérdekű voltára mutat. E kor asszonyai nagy tanultságról tesznek tanuságot, előttük a szerelem és házasság is háttérbe szorult a szellem képzésével szemben. Három tényező volt szellemi fejlődésükre különös ösztönzéssel: a szalonélet, a divatos könyvek és az írók közül választott mesterek. Longueville asszony mutatja a szalonok hatását; a kor leghatásosabb olvasmánya Honoré d'Urfé regénye «*Astrée*», de a nagyvilági hölgyek is leveleket, verseket írtak; Ménage viszonya La Fayette és Sévigné asszonyokhoz jellemzi a tanító és tanítvány kölcsönös hatását. Az asszonyok harciasok, vallásosak, szerelmesek vagy tudósok, de valamennyinek közös vonása a báj és ledérség. A kor erkölcsére, irodalmára, művészetére mély hatással voltak.

Xénopol Á. D. (Jassy) kiemeli a Románia városi és falusi elemi iskolái között levő eltérést és a kettő egyenlővé tétele helyett a tehetségek kiválasztását ajánlja Vladesco Mihály közoktatásügyi miniszter figyelmébe.

«*Société d'Enseignement supérieur*» f. é. február 21-én tartott bizottsági ülésében a főiskolai tanítás és a gyakorlati élet viszonyát tárgyalta. A közönséget felhívja az akadémiáknak adományokkal és hagyományokkal való támogatására és kérdőíveket küld szét, melyek lényegesebb pontjai: Mely életpályákra szükséges és hasznos a főiskolai tanulmány? Kell-e új oktatási ágakat szervezni?

Az *irattár* a szerzetes rendek tanításának eltörlésére vonatkozó törvény szövegét, valamint a matematika osztályának tantervét közli.

Az *egyetemi tanszékek betöltésére* vonatkozó enquéte-t kritikai tanulmány vezet be, mely az érvényben levő és megállapítható különböző rendszereket ismerteti és vélemény nyilvánítására hívja fel az egyetemek tanárait. Az olasz rendszer szerint a megüresedett tanszékekkel szemben érdekelt minden kar a tantárgy rendes tanáraiból bizottságot alakít, akik közül a miniszter nevezi ki a végleges bizottság tiz tagját, vagy nyilvános vizsgálat dönti el, főképp tudományos intézetek igazgatói állásánál a pályázatot. A német rendszer szerint a kar választja meg a tanárokat. Az új rendszerek a tudományos mű-

ködekről szóló írásbeli jelentéstételből, szóbeli megvitatásból, a jelöltekkel való megvitatásból, külföldi és vegyes bizottságok kinevezéséből, curriculum vitæ és hármas jelölés beküldéséből állanak. Minden rendszernek van hasznos és káros oldala, a legutóbbi tűnik még fel legkedvezőbbnek. A mértékadó fõszempontok: a tudományos és pædagogiai képzettségnek, az eddigi mûködésnek mily fontosságot tulajdonítunk és értékét hogyan állapítjuk meg?

A *krónika* tudósít az Alliance française-nek az Egyesült-Államokban kifejtett tevékenységérõl, egy új francia tanszék alapításáról magánadományból Londonban, a tudományos irodalom nemzetközi katalógusának kiadásáról, a madridi és brüsszeli University extension megalapításáról, illetõleg 10 évi mûködésérõl. A második iskolaegészségügyi kongresszus 1905 pünkösdi napjain tartja üléseit Párisban. Könyvek és folyóiratok szemléje zárja be a füzet tartalmát.

Karl Lajos.

★

Lehrproben und Lehrgänge aus der Praxis der Gymnasien und Realschulen. Herausgegeben von Prof. Dr. N. Fries und Prof. R. Menge. 1905. 1. u. 2. Heft.

Az elsõ füzetben dr. *Altenburg* Oszkár «Die Lateinübung der Prima im Anschluss an die Lektüre» c. cikkében mindenek elõtt jellemzését adja a modern gymnasiumoknak, melyeknek ismertető jelét az oktatás egységében az összefüggés és összevonás után való törekvésben szeretné látni, s központok után való keresésben — ahol a tanítás különbözõ sugarai találkoznak avégbõl, hogy egymást érintsék és áthassák. Szerzõnk áttér ezek után a modern latin nyelv tanításának módszerére, melynek súlypontja az olvasmány és a nyelvtani iskoláztatás szoros összefüggésére essék. Az olvasmány tartalmának alapján a tanuló latinul kifejezni vagyis latinul gondolkozni tanuljon. Miképen lehet ezt gyakorlatilag keresztül vinni, szerzõnk ennek bemutatására Horatius ódáinak elsõ könyvét választja, ahol a latin nyelv tanítására vonatkozó módszerét részletesen a legnagyobb minütositással keresztül is viszi.

Dr. *Freybe* A. «Die Bedeutung der Osterszene in Goethes Fausttragödie» c. hosszabb tanulmányában részletesen kimutatja, hogy mily nagy jelentõsége van Goethe «Faust»-jában a híres husvéti jelenetnek, mely a tragédiában eleinte hiányzott és csak az 1808-ban kiadott «Faust»-ban jelent meg elõször. E jelenetben éri el Goethe «Faust»-ja költõi tetõpontját, mely jelenet nélkül az egész tragédia csak töredék volt, e husvéti jelenet hozzáfűzése által vált a híres